Prof. dr hab. Maciej Skorupski
Ul. Kowalówki 11
61-695 Poznań

Poznań, 26 stycznia 2026 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej pani mgr inż. Jagody Czajkowskiej

pt. ***Wykorzystanie wybranych reakcji behawioralnych danieli zwyczajnych do oceny ich przydatności w chowie fermowym***

W Polsce istnieje bardzo dużo fermowych hodowli jeleniowatych, a przede wszystkim właśnie danieli zwyczajnych. Wizytując wiele z tych hodowli wciąż spotykałem się z dużym zapotrzebowaniem na wiedzę praktyczną, opartą o badania naukowe. Tematyka badań przedstawionej do oceny dysertacji doktorskiej jest bardzo aktualna i uzyskane wyniki mają dużą szansę na szerokie zastosowanie w praktyce.

Formalne aspekty rozprawy: Przedstawiona mi do oceny praca doktorska powstała pod opieką Pana prof. dr hab. inż. Pawła Janiszewskiego w Katedrze Hodowli Zwierząt Futerkowych i Łowiectwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w ramach kształcenia w Szkole Doktorskiej. Stanowi ona oryginalne podejście do problemu naukowego dotyczącego wykorzystania reakcji behawioralnych danieli zwyczajnych do oceny ich przydatności w chowie fermowym.

Merytoryczna ocena rozprawy: Rozprawa doktorska Pani Jagody Czajkowskiej została przygotowana w formie obszernego manuskryptu.

Oceniana przeze mnie dysertacja zawiera oryginalny pomysł badawczy, rozwiązania metodyczne i wnioski, z których wynika, że przeprowadzone badania oraz ich szczegółowa analiza jednoznacznie potwierdzają możliwość zastosowania opracowanego i przeanalizowanego testu behawioralnego oraz pomiarów termowizyjnych w praktyce hodowlanej na fermach jeleniowatych. Wybór tematyki uważam za uzasadniony, trafny i potrzebny.

Rozprawę rozpoczyna wstęp, w którym przedstawiono uzasadnienie wyboru tematu oraz cel pracy i 4 szczegółowe hipotezy badawcze. Następnie Autorka przygotowała bardzo obszerny

rozdział pt. Przegląd literatury, w którym przytoczyła ogólne informacje o badanym gatunku, wybrane zagadnienia z biologii daniela zwyczajnego, wybrane elementy behawioru, możliwości monitorowania behawioru zwierząt oraz scharakteryzowała podstawowe dane z zakresu chowu i hodowli fermowej jeleniowatych, w których opisała stan wiedzy w chwili podjęcia badań i luki badawcze w tym temacie.

W kolejnym rozdziale (Materiał i metody badawcze) Autorka scharakteryzowała miejsce badań i opis badanych zwierząt, bardzo szczegółowo opisała przebieg badań i metody badawcze oraz jaki sprzęt wykorzystano do prowadzenia badań i w jaki sposób przeprowadzono analizę uzyskanych danych. Rozdział ten jest znakomicie zilustrowany fotografiami, które m.in. w sposób jednoznaczny ukazują poszczególne rodzaje obserwowanego i analizowanego behawioru badanych osobników i dodatkowo jest uzupełniony danymi tabelarycznymi. Z opisu wynika, że badania przemyślano, zaplanowano starannie i tak by ich realizacja umożliwiła weryfikację postawionych hipotez oraz porównanie uzyskanych wyników ze światową literaturą. Rozdział ten nie budzi moich zastrzeżeń. Zastosowane metody są opisane zwięźle i zrozumiale. Widać z tych opisów, że Autorka rozumie poruszane zagadnienia. Po przeczytaniu tej części rozprawy czytelnik jest gotowy na interpretację rezultatów prowadzonych badań.

Rozdział wyniki podzielony jest na 5 podrozdziałów, w których Autorka przedstawia bardzo szczegółowo i po kolei wyniki:

- podstawowych statystyk opisowych, analiz dotyczących ogólnej oceny płochliwości i agresywności danieli oraz intensywność wykazywanych zachowań względem wybranych cech;

- wpływ czasu jedzenia, wieku oraz płci na wykazywaną przez zwierzęta płochliwość i agresywność;

- analizę wzajemnych interakcji w grupie badawczej danieli zwyczajnych;

- wpływ wybranych czynników atmosferycznych na zachowanie się danieli fermowych;

- analizę pomiarów temperatury ciała.

Ta część dysertacji w mojej ocenie w sposób czytelny ukazuje ogrom pracy, który Doktorantka wykonała w trakcie jej realizacji i zebrała bardzo duży materiał badawczy, który pozwolił w oparciu o wykonane analizy na bardzo szczegółową dyskusję.

Właśnie najobszerniejszy rozdział, dyskusja, jest najbardziej wartościową i oryginalną częścią pracy. Pani Magister w sposób metodyczny, po kolei omawia uzyskane wyniki, konfrontując je z badaniami innych autorów. Najpierw przedstawiła cechy behawioralne danieli

zwyczajnych, przedstawiając, które i dlaczego wykorzystała w oparciu o światowe badania i od razu porównując własne wyniki badań, które zostały opatrzone rzetelnym ale wyważonym komentarzem. Równie obszerna dyskusja dotyczyła porównania wyników własnych z badaniami innych autorów dotyczących wpływu czasu jedzenia, wieku oraz płci na zachowania wykazywane przez daniele zwyczajne. W końcowej części dyskusji poświęcono uwagę interakcjom międzyosobniczym oraz strukturze socjalnej, gdzie podkreślono zastosowanie w badaniu własnym prostej i praktycznej metody, skupiającej się na najważniejszych zachowaniach, możliwą do wprowadzenia już w stadach młodych danieli i jeleni w celu wstępnej oceny poziomów ich agresywności oraz płochliwości. Końcowe uwagi dotyczące wpływu warunków atmosferycznych na zachowanie danieli oraz możliwości wykorzystania pomiaru temperatury przyśrodkowego kąta oka, czy też wpływu pracowników na zachowanie zwierząt, mają charakter praktyczny i zwrócenie na to uwagi i uwrażliwienie innych badaczy na czynniki zakłócające dokonywane obserwacje lub pomiary świadczą o dużej dojrzałości badawczej Doktorantki.

Na zakończenie pracy pojawia się cenny rozdział wnioski, który w podsumowaniu przeprowadzonych badań obejmuje 10 trafnie sformułowanych punktów. Każdy z nich wcześniej szczegółowo był omówiony i uzasadniony w dyskusji i trafnie podsumowują one wykonaną pracę naukową. Szczególnie cenne są wnioski oparte o uzyskane wyniki, wskazujące na znaczną zmienność osobniczą oraz sezonową badanych cech behawioralnych, co czyni je wartościowym narzędziem selekcyjnym, lecz wymagającym wielowątkowej i kompleksowej interpretacji połączonej z praktyką hodowlaną, wykazanie, iż wiek oraz płeć istotnie wpływają na behawior danieli zwyczajnych oraz, że zastosowanie prostych testów behawioralnych, może pozwolić na klasyfikację osobników na pozytywnie rokujące do chowu fermowego lub wymagające dodatkowej uwagi w trakcie przyszłych prac hodowlanych. Dla jeszcze silniejszego potwierdzenia tez niniejszej dysertacji badania powinny być kontynuowane szczególnie w zakresie wątków wskazanych przez doktorantkę do ich poszerzenia. Nie powinno być to trudne dla Autorki z dobrze zapowiadającą się karierą naukową, a pozwoli po kolejnych latach doświadczeń jeszcze lepiej dopracować praktyczne wskazania tych badań.

Praca jest znakomicie ilustrowana na bardzo dobrych 17 rycinach oraz uzupełniona 24. jasno i przejrzyście skonstruowanymi tabelami. Zastosowana w pracy literatura jest bardzo bogata i stanowi 227 pozycji dobranych trafnie i przemyślanie, o różnym charakterze. Są wśród nich prace starsze i najnowsze, głównie jednak anglojęzyczne. Świadczy to o tym, że Doktorantka dobrze przygotowała się do badań i prawidłowo podążała za aktualnym stanem wiedzy.

Zgłębiła światową literaturę i prawidłowo ją wyselekcjonowała. Umożliwiło jej to prawidłowe skonfrontowanie swoich wyników z badaniami innych specjalistów w dziedzinie. W pracy nie stwierdzam istotnych nieprawidłowości i błędów, które obniżałyby jej ocenę końcową. Będąc przekonanym, że oceniana dysertacja będzie w najbliższym czasie publikowana, to drobne niedopracowania (literówki, niedoskonałości korektorskie, nieprecyzyjnie cytowane akty prawne) na pewno zostaną poprawione przy przygotowywaniu manuskryptów do publikacji.

Wnioski końcowe: Przedstawiona mi do recenzji praca dotyczy ważnych aspektów chowu i hodowli danieli zwyczajnych. Uzyskane wyniki mają potencjał wykorzystania praktycznego. Rozprawa jest napisana bardzo starannie, bez błędów edytorskich, prostym, a jednocześnie naukowym językiem. Wszystko to sprawia, że recenzowana rozprawa jest zrozumiała i przyjemna w odbiorze dla czytelnika, a jej Autorka jawi się jako osoba o dużej wiedzy przyrodniczej – ogólnej i specjalistycznej. Zastosowane metody badawcze i prawidłowo dobrane metody statystyczne wskazują na to, że Autorka jest gotowa do prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Dogłębna ocena dostępnej literatury w temacie, postawione na początku badań cele i hipotezy badawcze oraz wytrwałe poszukiwanie odpowiedzi na nie dowodzą, że Pani mgr inż. Jagoda Czajkowska posiada umiejętności i kwalifikacje badawcze. W sposób konsekwentny prowadzi badania oraz weryfikuje ich wyniki, wysnuwając logiczne wnioski i jest bardzo dobrą kandydatką na stopień doktora. Stwierdzam jednoznacznie, że rozprawa Pani mgr inż. Jagody Czajkowskiej pod tytułem „Wykorzystanie wybranych reakcji behawioralnych danieli zwyczajnych do oceny ich przydatności w chowie fermowym" spełnia wszystkie wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2024.1571 ze zm.). W związku z powyższym stawiam wniosek Wysokiej Radzie Naukowej Dyscypliny Zootechnika i Rybactwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie o dopuszczenie Pani mgr inż. Jagody Czajkowskiej do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

Ze względu na doświadczalny charakter rozprawy, aplikacyjny potencjał wyników i wysoką jakość naukową ocenianej pracy wnioskuję o wyróżnienie dysertacji stosowną nagrodą. Recenzowana przeze mnie praca jest bardzo dobrym przykładem znakomitych badań przyrodniczych.

Prof. dr hab. Maciej Skorupski